

POLITIEKE BEESTJES

Nieuwsbrief Friese Statenfractie PvdD

Kwestie van de lange adem

Door Frederique Kosse

Het zomerreces is begonnen en de Statenfractie is bezig met het afronden van de laatste losse eindjes én het voorbereiden van vergaderingen en werkbezoeken in september. We krijgen het druk: de Omgevingsvisie, noordelijke verkenning wildopvang, twee werkbezoeken aan Brussel, een expertmeeting stikstof, een informatiebijeenkomst over toezicht en handhaving natuur, Platform Europa en ... de bestemming van jaarlijks 33 miljoen extra voor provincie Fryslân staan op de agenda.

Het wordt tijd om te oogsten: we hebben ons de afgelopen jaren ingespannen onder meer voor een Bioregio Greidhoeke, behoud van Friese Bloeiweken en structureel geld voor wildopvang. De komende periode gaan we zien wat dit alles heeft opgeleverd. Mooi dat de Tweede Kamerfractie PvdD ons bij wildopvang een flinke steun in de rug geeft: hun amendement voor structurele steun door verschillende overheidslagen – in totaal 3 miljoen euro per jaar – is aangenomen.

Maar eerst maar eens vakantie. Onze Statenfractie wenst iedereen een hele fijne zomer. En daarna gaan we er met z'n allen weer uitgerust tegenaan. Niet alleen in Provinciale Staten, maar ook tijdens de campagne voor de Tweede Kamerverkiezingen op 29 oktober. Wij verwachten een mooi resultaat, want de aanhouder wint.

IN DIT NUMMER

Twee keer WEC

WAB: Wolves Across Borders

Bezuiniging Nationale Parken van de baan

PS-verkiezingen 2027

Demo's tegen gif

Opinie hittestress

Onderstroom bij Arcadia

Rode lijn: Gaza

Dierwaardige veehouderij

Pride Leeuwarden

Twee keer WEC

1

Het Zeehondencentrum is verhuisd van Pieterburen naar het WEC (Werelderfgoedcentrum Waddenzee) in Lauwersoog en in mei nam Frederique Kosse een kijkje. Het WEC ligt pal aan de Waddenzee en de zeehond staat centraal: een gezonde zeehondenpopulatie is namelijk graadmeter voor een gezonde Waddenzee.

Maar het WEC vertelt vooral het grote verhaal. Alle leven is met elkaar verbonden en van elkaar afhankelijk: van alg tot garnaal, van vis tot zeehond. En als wij het unieke ecosysteem van de Waddenzee willen behouden, zullen wij andere keuzes moeten maken: geen plastic afval, geen lozingen door industrie, geen gaswinning, geen verstoring natuur en dus rechten voor de Waddenzee.

Eco-centraal ipv Ego-centraal

Er is ook kritiek op het WEC. Hier een voorbeeld: 'Wie betaalt er nu honderd euro met z'n gezin om een onafgerichte zeehond ziek te zien zijn, die niet eens een kunstje kan?' Even los van het feit dat PvdD tegen het africhten van wilde dieren is, zijn de opbrengsten van het WEC bedoeld om de onkosten voor zeehondenopvang te dekken. De opvang krijgt namelijk geen subsidie. Mooi dat educatie en financiering zeehondenopvang hand in hand gaan.

2

In juni bezocht Marga van den Ham de Toogdag van het Waddenfonds die deze keer werd gehouden in het WEC. De presentatie van het onderzoek *Staat van de Waddenzee 2025* van de Waddenacademie is reden voor grote zorg.

Uit het onderzoek blijkt namelijk dat het met 38 procent van de gemeten natuurwaarden, variërend van leefgebied, water en aantallen vogels en vissen, slechter gaat dan zou moeten. In de afgelopen twaalf jaar is 16 procent van die waarden zelfs verslechterd. Voor 28 procent van de indicatoren is de staat zelfs 'onzeker'.

Op grond van de Habitatrictlijn mag in Natura 2000-gebied de Waddenzee helemaal geen verslechtering plaatsvinden. Hoog tijd dat we de Waddenzee op 1 zetten. Ecologie moet voorop staan en een toetssteen worden voor wat wel en wat niet mag in de Waddenzee.

WAB: Wolves Across Borders

Menno Brouwer en Frederique Kosse waren bij het internationale congres Wolves Across Borders in Lunteren om van onderzoekers uit de hele wereld meer te weten te komen over wolven, mens-wolf conflicten, uitdagingen en oplossingen.

Uit onderzoek blijkt dat mens-wolf conflicten niet veroorzaakt worden door te veel wolven, maar door versnippering van natuurgebieden, onvoldoende wilde prooidieren (door de jacht) en heel veel onbeschermde landbouwdieren (85-97%). Dit blijkt onder meer uit cijfers uit 2023 over uitgekeerde schadevergoedingen aan landbouwdieren.

In Drenthe en Fryslân leven slechts 2 roedels, maar er leeft ook weinig wild: de uitgekeerde vergoeding voor schade bedraagt €236.000. In Gelderland leven maar liefst 7 roedels, maar er is ook veel wild. De uitgekeerde schadevergoeding bedraagt €60.000.

De belangrijke bevindingen uit de onderzoeken zijn:

1. Mensen die wolven benaderen, moet je direct aanpakken. Wolven zijn van nature schuwe dieren en dit moet zo blijven. In andere landen krijgen mensen die wilde dieren benaderen of voeren een flinke boete. Als wolven mensen opzoeken, komt dit door mens en niet door de wolf.
2. Blijf in natuur op de paden en sluit (delen van) natuurgebieden af wanneer er een wolvenroedel met jongen leeft. Wolven zijn dan eerder geneigd om hun jongen te beschermen en afsluiting voorkomt mens-dier conflicten.
3. De wolf zal niet verdwijnen, dus mensen moet hun gedrag aanpassen zodat wij kunnen samenleven met wolven. Natuur is voor de wilde dieren; mensen zijn te gast.
4. Zorg ervoor dat eigenaren van landbouwdieren informatie en ondersteuning krijgen om hun dieren te beschermen. Uit onderzoek blijkt dat juiste informatie, plaatsen van wolfwerende hekken, inzet van speciale honden en nachtverblijven helpen om schade door wolven fors terug te dringen.
5. Voorkom polarisatie, bestrijd nepnieuws en ga respectvol om met emoties alle betrokken partijen.

Bezuiniging Nationale Parken van de baan

Het VVV-BBB-PVV-NCS-kabinet wilde de komende jaren 24 miljoen bezuinigen op onze nationale parken. In Fryslân zouden de parken De Alde Feanen, Drents-Friese Wold, Lauwersmeer en Schiermonnikoog hierdoor ernstig getroffen worden. Onze Statenfractie stuurde samen met 54 andere Statenfracties uit alle twaalf provincies een brandbrief. En het heeft gewerkt: de bezuinigingen zijn teruggedraaid.

Op zaterdag 21 juni was Frederique Kosse samen met PvdD-Statelid Groningen Stijn ten Hoeve in Utrecht bij een bijeenkomst over Provinciale Statenverkiezingen in 2027. Vroeg? Nee, want de voorbereidingen voor deze verkiezingen beginnen nu. Met Miroya Reinders en Paul van Gent van het landelijk bestuur bespraken we knelpunten, werving kandidaten kieslijsten en professionalisering van afdelingsbesturen. Een zinvolle bijeenkomst en bovendien was het erg leuk om Statenleden uit de andere provincies te ontmoeten. Op 6 december is er een PvdD-studiedag voor Statenleden en dan praten we verder.

Heb jij belangstelling voor het werk van PvdD in Provinciale Staten Fryslân? Stuur dan een mail naar: f.kosse@fryslan.frl

Demo's tegen gif

Zowel in Den Haag (11 april) als in Assen (25 mei) liepen wij mee met de demonstraties tegen landbouwgif. Steeds meer mensen realiseren zich dat landbouwgif slecht is voor de gezondheid van mens, dier en natuur.

Onze Statenfractie Fryslân wil dat de aanpak van landbouwgif begint met de volgende 4 punten: 1) bij twijfel gevolgen gebruik gif geen vergunning afgeven; 2) kiezen voor transitie naar gifvrije, biologische landbouw; 3) de vervuiler laten betalen voor schade aan gezondheid van mens, dier en natuur; 4) financiering van onderzoek naar risico's van cocktails (stapeleffect gifsoorten).

Opinie hittestress

Het probleem hittestress bij landbouwdieren is nog steeds niet opgelost. De Statenfractie klom maar weer eens in de pen en schreef een opiniestuk. Het stuk dat is gepubliceerd in de Leeuwarder Courant van 14 juli kun je hieronder lezen.

'Hittestress? Ook bij dieren niet nodig!

Net als mensen hebben ook dieren last van hittestress. Alleen bij dieren hebben wij dit meestal niet in de gaten. Dat sommige dieren al last hebben van hittestress bij een temperatuur van 20 graden, is bijvoorbeeld iets dat veel mensen niet weten. Steeds hetere zomers zijn een feit. Het ene na het andere weerrecord wordt gebroken en nieuwe records zullen volgen. Mensen moeten zich aanpassen en dieren ook. Maar vooral landbouwdieren zijn hiervoor afhankelijk van mensen. Bewustwording creëren voor het belang van schaduw en verkoeling voor deze dieren is dus belangrijk.

Hittestress treedt op als dieren hun lichaamstemperatuur niet meer onder een bepaalde grens kunnen houden. Deze grens verschilt per diersoort en de omstandigheden. Kenmerken van hittestress bij dieren zijn: hijgen, schuimen, snel ademen, zweten, trillen en lusteloosheid. Koeien kunnen bijvoorbeeld goed tegen kou, maar niet tegen warmte. Oververhitting tegengaan kost koeien veel energie en dit heeft een negatief effect op hun gezondheid.

Ieder jaar krijgt de Dierenbescherming meldingen van schrijnende situaties: landbouwdieren staan soms de hele dag in de brandende zon, zonder schaduw en zonder water. Waarom wordt dit dierenleed niet voorkomen? Iedere houder van dieren is bovendien bij wet verplicht om dieren beschutting te bieden bij extreme weersomstandigheden. In Fryslân zijn relatief weinig natuurlijke beschuttingsmogelijkheden, maar je kunt natuurlijk gewoon zelf schaduw creëren. Zet een kar in het weiland waaronder je dieren kunnen schuilen. Of span een schaduwdoek. In veel Friese gemeenten is bovendien het plaatsen van een tijdelijke of permanente overkapping gewoon toegestaan. Vraag het na bij je gemeente.

En provincie Fryslân? Die moet de regierol pakken om hittestress

bij landbouwdieren te voorkomen. Bijvoorbeeld door houders van landbouwdieren te informeren over alle mogelijkheden om schaduw- en schuilplekken te creëren. En uiteraard moet de provincie dierenwelzijn te allen tijde meenemen als integraal onderdeel van provinciaal beleid. Dan kun je dierenwelzijn in Fryslân echt verbeteren. Iets waar volgens Partij voor de Dieren niemand in Fryslân tegen is.

Ook dieren hebben recht op een gezond leven en dan is hittestress een no go. Als je dieren in de volle zon ziet zonder een schuilmogelijkheid, kun je gelukkig 144 bellen – het meldpunt voor dierenleed. Maar voorkomen is uiteraard beter en Partij voor de Dieren blijft daarom pleiten voor een nationaal hitteplan voor dieren. Dieren hebben geen stem, maar mensen wel. Daarom moeten wij het voor ze opnemen. Daar zal niemand tegen zijn.’

Onderstroom bij Arcadia

Arcadia is een 100-daags cultureel evenement in Leeuwarden dat kunst en natuur samenbrengt. Jan Rotmans – autoriteit op het gebied van verandering en duurzaamheid - gaf in Bouwurk een lezing over verandering. Niet over verandering opgelegd door een overheid, maar over verandering vanuit de onderstroom, dus door gewone mensen die vanuit vertrouwen in elkaar met elkaar samenwerken aan een mooier en gezonder Fryslân.

Verandering wordt ingezet door koplopers, verbinders en bouwers. Frederique Kosse was aanwezig en ging in gesprek met vertegenwoordigers van de Fryslân Bloeiweken, Bioregio Greidhoeke, Arcadia, Duurzame gemeenschappen, Freonen fan Fossielvrij Fryslân, de Friese Voedselbeweging, Sociale Voedseltuinen en SDG Netwurk Fryslân.

Jan Rotmans roept Fryslân op om te komen met één verbindend verhaal, een verhaal van de onderstroom gesteund door de overheid. Een verhaal over behoud Fries landschap, een gezonde omgeving en gezonde landbouw. Dit is ook het verhaal van de Statenfractie, dus wordt vervolgd.

Het programma van Arcadia loopt tot 24 augustus. Alleen al een bezoekje aan Bouwurk is zeer de moeite waard.

Rode lijn: Gaza

Marga van den Ham was bij de demonstratie tegen het oorlogsgeweld in Gaza. Ook de Statenfractie trekt een rode lijn omdat de genocide doorgaat, het kabinet niks doet, niks doen geen optie is en omdat ons hart dit ingeeft.

Dierwaardige veehouderij

Wat dierwaardige veehouderij te maken heeft met de energietransitie? Alles, zo blijkt uit de bijdrage van Frederique Kosse tijdens de bespreking van het Fonds Schone Friese Energie (FSFE) in Provinciale Staten op 9 juli. Hieronder de bijdrage.

‘Voorzitter,

De relatie tussen mens en dier verandert. Er is onmiskenbaar sprake van een verschuiving. Vroeger zagen mensen zichzelf als heerser over dieren; dieren werden gezien als een ding of product. Zie het oude Burgerlijk Wetboek: daarin is een dier een goed, een zaak, een ding zonder stem. Deze houding is achterhaald. De meeste mensen zijn nu betrokken bij dieren en erkennen hun intrinsieke waarde. Dieren zijn geen dingen meer. Welke cijfer geven mensen hun betrokkenheid bij dieren? Een 8,4! En hoeveel mensen vinden dat wij boven de dieren staan? Slechts 36 procent! Een minderheid dus. Tegenwoordig weten we dankzij onderzoek veel meer over dieren dan vroeger. Hoogleraar Taalkunde en Sociolinguïstiek Leonie Cornips ontdekte bijvoorbeeld dat koeien een taal hebben. Koeien hebben niet 1 ‘boe’. Er is een ‘boe’ om de boer te groeten, een ‘boe’ om een andere koe te roepen, ‘een ‘boe’ om te laten weten ‘ik heb honger’ en een hartverscheurend ‘boe’ als een pasgeboren kalfje wreed wordt afgepakt – je moet echt een hart van steen hebben als dit geluid je onberoerd laat. En wat voor koeien geldt, geldt ook voor varkens, kippen, schapen, geiten.

Uit onderzoek blijkt ook dat dieren bewuste keuzes maken en hiernaar handelen. Iedereen die een kat of hond als baasje heeft, weet dit. Maar ook koeien, varkens en kippen willen keuzes maken. Zelf kunnen kiezen is goed voor hun gezondheid en welzijn. Als koeien zelf kunnen kiezen, kiezen ze hun eigen vriendinnen. Als ze kunnen kiezen, zijn ze het liefst een groot deel van de tijd buiten, ook ’s nachts. Uit onderzoek blijkt dat dat koeien met weidegang zich prettiger voelen dan koeien die altijd binnen staan. Varkens rollen graag buiten in de modder. Dit is niet alleen goed voor hun gezondheid, maar ook essentieel voor hun sociaal gedrag en welzijn. En kippen? Die nemen graag een stofbad en willen buiten kunnen scharrelen. Goed voor hun gezondheid en welzijn. Landbouwdieren die leven in omstandigheden die positief zijn voor hun welzijn? Dit noemen we dierwaardige veehouderij. Ruim vier op de vijf Nederlanders wil een dierwaardige veehouderij, blijkt uit de Dierenkieswijzer. Landbouwdieren die nooit buiten komen? Partij voor de

Dieren noemt dit dierenmishandeling. Hoeveel Nederlanders tegen dierenmishandeling zijn? Je mag toch hopen: iedereen.

Wat dit alles te maken heeft met het agendapunt FSFE? Simpel, mestvergistings is een basis voor biogas waarin het FSFE investeert. En mestvergistings staat haaks op dierwaardige veehouderij. Met mestvergistings moeten dieren naar binnen. Voor het geld. Het rendement van mestvergisters gaat namelijk fors omlaag als koeien buiten staan. Boeren die hun leningen moeten aflossen, laten niks meer buiten. Willen we dit? Koeien altijd op stal? Geen koeien meer in het Fries landschap? Partij voor de Dieren zegt ‘nee’.

Over 10 jaar is het 2035. Vijf jaar voordat de dierwaardige veehouderij gerealiseerd moet zijn. Wat in 2035 gezegd wordt, is nu al te voorspellen: we gaan het doel dierwaardige veehouderij niet halen. Maar heel Fryslân staat in 2035 wel vol met mestvergisters – bakken met stront dus – en niet alleen varkens, maar ook koeien staan altijd op stal, de kleine boeren zijn verdwenen, burgers hebben gezondheidsproblemen vanwege de stankoverlast en de vee-industrie is de baas. Willen wij dit voor Fryslân? Partij voor de Dieren zegt ‘nee’. Wij stemmen tégen de verlenging van het FSFE. Tenminste, zolang mestvergistings hier onderdeel van is. Partij voor de Dieren wil namelijk op geen enkele manier verantwoordelijkheid dragen voor de manier waarop de vee-industrie nu omgaat met landbouwdieren. Die is namelijk mensonwaardig. Dank u wel, voorzitter.’

Pride Leeuwarden

Ook dit jaar was er weer een feestelijke, vrolijke Pride Parade in Leeuwarden met heel veel deelnemers. Frederique Kosse was er uiteraard ook bij. De tocht slingerde door het centrum en eindigde traditiegetrouw met een gezellige picknick in de Prinsentuin.

Wordt de LHBTIQ+/regenbooggemeenschap in Fryslân dan niet gediscrimineerd? Helaas wel. Maar de Statenfractie is van mening dat vindt dat we niet moeten benadrukken dat de regenbooggemeenschap er óók mag zijn, want dit staat namelijk niet ter discussie. Zie Grondwet artikel 1. Wij vinden dat provincie Fryslân moet actief optreden tegen degenen die discrimineren en die dus de wet overtreden. Zij zijn het probleem.

Laat zien dat je tegen discriminatie bent en loop volgend jaar ook mee in Leeuwarden. Burgemeester Buma van Leeuwarden gaf dit jaar het goede voorbeeld.

Deze nieuwsbrief verschijnt 1 x per kwartaal.
Redactie: Menno Brouwer, Frederique Kosse, Lyde Bander, Ester Hermans.

© Friese Statenfractie Partij voor de Dieren

Wil je geen nieuwsbrief meer ontvangen? Stuur een mail naar:
partijvoordedieren@fryslan.frl

**Partij voor
de Dieren**

Statenfractie Fryslân

AGENDA O.A.

6 september
Demonstratie Waddenzee

7 september
PvdD-congres - Den Bosch

29 september
IPO-congres - Brussel

4 oktober
**Demonstratie tegen vee-
industrie - Amsterdam**

13-15 oktober
**Week of European Regions &
Cities - Brussel**

29 oktober
Tweede Kamerverkiezingen

6 december
PvdD Kennisdag - Utrecht